

FĂRĂ RUȘINE

Aprecieri pentru această carte

Christine Caine este incontestabil hăruiată, eliberată de rușine și cu privirea ațintită asupra lui Cristos, autentică până la vulnerabilitate. Povestea ei de viață este greu de egalat. Astfel că tu – sufletul tău – n-ai cum să treci nepăsător pe lângă mesajul ei.

—ANN VOSKAMP
*conform New York Times scriitoare a bestsellerurilor
O mie de daruri și Cel mai mare Dar*

Dintre toate cărțile pe care Christine Caine le-a scris, *Fără rușine* are un potențial de neegalat de a aduce vindecare profundă în viața celor înfrânți și răniți. Din fiecare capitol al cărții se revarsă harul vindecător și speranță venită din Cuvânt. Dacă te lupți cu rușinea sau cunoști pe cineva copleșit de acest sentiment, îți va zidi credința și te va ajuta să te eliberezi de rușine, să accepți libertatea și să împlinești planul măreț pe care îl are Dumnezeu pentru viața ta.

—CRAIG GROESCHEL,
*pastor senior al Bisericii Life și autor al cărților
#Struggles – Following Jesus in a Selfie-Centered World*

Nu există cineva mai bine echipat decât prietena mea Christine Caine să vorbească despre puterea de a renunța la rușinea din viața credincioșilor. Cuvintele din această carte construiesc calea dinspre o viață modelată de rușine înspre libertate. Vocea ei puternică și sinceră te va inspira, iar manifestarea curajului ei îți va oferi tăria de a păși cu adevărat în iubirea și harul lui Dumnezeu.

—JUDAH SMITH

*pastor coordonator al The City Church Seattle și declarat de New York Times
autor bestseller al volumului Jesus Is ____.*

Am memorat încă de când eram doar o fetiță versetul din Romani unde se spune că nu mai este nicio osândire sau rușine pentru cei ce sunt în Cristos Isus; din păcate însă tot am fost schilodită de rușine câteva decenii mai târziu pe măsură ce deveneam femeie.

Din proprie experiență, pot spune că rușinea este una dintre cele mai eficiente unelte pe care diavolul le folosește pentru a-i asupri pe credincioși și pentru a mutila Biserica. Iată de ce această carte este o lectură obligatorie. Sincer, te încurajez să cumperi mai multe exemplare și să le dăruiești celor din comunitatea în care trăiești!

—Lisa Harper

scriitoare și învățătoare la cursuri biblice

În cartea aceasta, Christine Caine admite că rușinea nu discriminează – se infiltrează în viețile oamenilor de succes ca și în viețile celor amărâți. Dar Christine împărtășește cum știe mai bine – cu mare pasiune și autenticitate – calea de evadare din întuneric și rușine. O cale spre libertate. Dumnezeu este mai mare decât trecutul nostru, mai mare decât greșelile noastre. Dacă îi dai voie, mesajul ei îți va transforma viața și te va așeza pe calea care duce la viața din abundență pe care a pregătit-o Dumnezeu pentru tine.

—Mark Batterson

*declarat de New York Times autor bestseller al cărții Făuritorul de cercuri și
pastor coordonator al National Community Church*

Rușinea ne trage înapoi, ne ține pe loc, ne ține captivi. În *Fără rușine* însă, Christine ne arată că nu aceasta trebuie să fie realitatea vieților noastre. Onestitatea ei autentică și credința neclintită în planul extraordinar al lui Dumnezeu este încurajarea înviorătoare de care sufletul tău are nevoie!

—Lisa TerKeurst
*autoare de bestselleruri, conform New York Times,
și președintele Organizației Proverbs 31*

Dacă armele preferate ale diavolului sunt rușinea și teama, atunci gândește-te la această carte ca la o rachetă atomică cerească.

—Steven Furtick
pastor, Elevation Church, autor de bestseller conform New York Times

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CAINE, CHRISTINE

Fără rușine / Christine Caine - Oradea: Scriptum, 2017

ISBN 978-606-8712-61-1

821.111

FĂRĂ RUȘINE

RENUNȚĂ LA POVARĂ,
ACCEPTĂ LIBERTATEA,
ÎMPLINEȘTE-ȚI DESTINUL

CHRISTINE CAINE

Editura Scriptum®
Oradea

Originally published in USA under the title
Unashamed
by Christine Caine
© 2017 by Christine Caine
Published by arrangement with The Zondervan Corporation L.L.C.,
a division of HarperCollins Christian Publishing, Inc.
All Rights Reserved.

Ediția în limba română, publicată cu permisiune, sub titlul
Fără rușine
de Christine Caine

© 2017 Editura Scriptum®
str. Lăpușului nr. 28, 410264 Oradea – Bihor
Tel./Fax/Robot: 0359-412.765, Tel./Robot: 0259-457.428
E-mail: scriptum@scriptum.ro
Pagina web: WWW.SCRIPTUM.RO

Toate drepturile rezervate asupra prezentei ediții în limba română.
Prima ediție în limba română.

Cu excepția situațiilor când se specifică altfel, citatele biblice folosite sunt preluate din traducerea NTR (Noua traducere în limba română a Bibliei).

*Orice reproducere sau selecție de texte din această carte
este permisă doar cu aprobarea în scris a Editurii Scriptum, Oradea.*

ISBN 978-606-8712-61-1

Tiparul executat în U. E.

Prietenei mele iubite, Beth Moore.

*„Fiecare prieten reprezintă o lume interioară,
o lume nenăscută până la sosirea lui,
o lume nouă care se naște
numai datorită întâlnirii dintre doi oameni.“*
—Anais Nin

Voi fi veșnic recunoscătoare că lumile noastre s-au întâlnit.
Prietenia ta este un dar neprețuit.

*De aceea mi-am făcut fața ca de cremene,
știind că nu voi fi dat de rușine.*
—ISAIA 50:7B

CUPRINS

<i>Mulțumiri</i>	11
<i>Introducere</i>	15
Capitolul 1: Formată în Școala Rușinii.....	19
Capitolul 2: Puterea rușinii.....	31
Capitolul 3: În căutarea libertății.....	45
Capitolul 4: Dinadins femeie.....	57
Capitolul 5: Ai posibilitatea să alegi	71
Capitolul 6: Frumusețea pustului	87
Capitolul 7: Dumnezeu vine în viața noastră, ca noi să mergem mai departe.....	99
Capitolul 8: Dumnezeu mi-a vindecat mintea	111
Capitolul 9: Dărâmă zidurile.....	123
Capitolul 10: Coarda elastică a rușinii.....	141
Capitolul 11: Noul tău chip.....	155

MULȚUMIRI

Mă simt cea mai binecuvântată femeie de pe pământ. Sunt înconjurată de oameni incredibili care mă inspiră, mă încurajează, mă susțin și cred în mine. Nu ai avea în mâini această carte dacă nu ar fi fost ei.

Soțului meu: Nicholas Joseph. Mă iubești necondiționat, mă susții fără ezitare și mă faci fericită fără să merit. Îți mulțumesc că nu m-ai lăsat să renunț. Îți mulțumesc și pentru multele cești de cafea pe care mi le-ai adus pe parcursul scrierii acestei cărți.

Fetelor mele: Catherine Bobbie și Sophia Joyce. Sunteți desfătarea vieții mele. Sunteți daruri cerești și bucuria părinților voștri. Vă mulțumesc pentru nenumăratele ieșiri în parc ca Mami să își poată scrie cartea.

Echipei A21: Adrian, Alla, Amanda, Amanda- Paige, Amena, Anastasia, Anders, Andrew, Angelina, Anna, Anne, Annie, Aris, Arne, Asle, Bodil, Brianna, Brit, Brittny, Callie, Camilla, CaraLee, Carmel, Charlie, Chelsea, Cheyenne, Christian E., Christian V., Christina, Corina, Cornel, Daniel, Daniela, David, Derrick, Dorien, Elizabeth H., Elizabeth V., Emily, Engelbert, Eric, Erina, Ester, Esther H., Esther V., Everett, Francois, Gaylia, Genique, Georgia,

Fără rușine!

Gilbert, Gjermund, Grace, Hadassah, Hannah, Hanne-Kristin, Hazel, Helena, Inga, Ingrid, Jake, Jana, Jarred, Jeremy, JoAnna, Joella, Jonas, Jonathan, Joshua, Julee, Julia, Kalli, Katie F., Katie M., Katrina, Kayla, Kelly, Kelsy, Kine, Kristen, Kristiana, Kristin, Kyle, Kyra, Lars, Laura, Leah, Leigh, Lexi, Lilly, Linn, Louise, Lubka, Luke, Maarten, Malina, Maren, Maria, Mariah, Marina P., Marina N., Marta, Marte, Matunda, Melissa, Meredith, Mihail, Miranda, Monica, Monika, Natalie, Nick, Nickie, Nicole, Nid, Nina H., Nina N., Noi, Odette, Olivia, Phillip, Plamena, Racquel, Renate, Rene, Richard, Robin, Roland, Ruth, Ryley, Samantha, Sara, Sarah, Sarahi, Sarra, Sneji, Solfrid, Stefania, Stefka, Sudjai, Suwat, Tina, Triphena, Valya, Wendy, Wesley, Yana, Yulia, Zhenya și Zlatka. Pasiunea, sacrificiul, angajamentul și loialitatea voastră m-au lăsat întotdeauna fără cuvinte.

Echipei Propel Women: Alli, Ashley, Barbara, Beth, Bianca, Katie, Natalie și Stephanie. Dăruirea cu care lucrați ca să vedeți fiecare femeie împlinindu-și scopul, pasiunea și potențialul mă inspiră.

Bisericii Zoe și echipelor Project Europe: Aleksandra, Andrea, Ani, Ania, Annie, Anu, Aris, Avi, Ben, Berdji, Borislava, Brenda, Courtney, Daniel D., Daniel K., Daphne, Didi, Dima, Dina, Emilka, Emma, Emo, Ewa, Ewelina, Gabrielle, George, Heather, Iskrena, Itzo, Jamie, Joachim, Julia, Karolina M., Karolina J., Kasia, Katie, Kinga, Kingsley, Kiro, Krista, Lukasz, Maciej, Maciek, Magdalena, Maja, Manuela, Maria, Marianna S., Marianna C., Markus, Mateusz, Matt, Maya, Melissa, Michal, Miro, Monika, Nadia, Nathan, Niki, Nina, Noah, Olga M., Olga S., Pawel, Peter, Petia, Petya, Phil, Piotrek, Pola, Radi, Raff, Sasho, Simon, Simona, Smyrna, Stavros, Themis, Tony, Tsetso, Vasko, Ventsi, Vladi și Witek. Concentrarea și devotamentul vostru în ce privește zidirea Bisericii și înaintarea Evangheliei este remarcabilă.

Elizabeth Prestwood: Literalmente nu aș fi putut ajunge aici fără tine. Mulțumesc că m-ai ajutat să îmi găsec vocea și să nu o las să se piardă.

David și Cindy Lambert: Voi doi sunteți incredibili, sunteți cei care m-ați ajutat să dau formă și contur unor părți importante din această carte.

Mulțumiri

Echipei Zondervan: Este a treia carte la care colaborăm și pot spune că este o onoare să lucrez cu voi. Sandra Vander Zicht, îți mulțumesc pentru înțelepciunea, perspicacitatea și atenția ta la detalii. David Morris, îți mulțumesc pentru susținerea ta extraordinară și pentru devotamentul arătat acestui proiect. Londa Alderink și Tom Dean, vă mulțumesc vouă și întregii echipe de marketing pentru contribuția la strategia și reușita acestui proiect – sunteți minunați cu toții.

Mamei mele spirituale: Joyce Meyer. Te-ai rugat pentru mine, m-ai susținut, m-ai iubit, m-ai consiliat, m-ai corectat și m-ai sprijinit necondiționat ani de zile. Nu aș fi fost azi aici dacă nu erai tu. Mulțumesc pentru tot. Te iubesc din inimă și din suflet, acum și întotdeauna.

Prietenei mele: Beth Moore. Ai fost de partea mea încurajându-mă din prima zi a acestui proiect. Rugăciunile tale, încurajarea, înțelepciunea și glumele tale au fost un dar. Exact ce aveam nevoie în tot acest timp.

Pastorilor mei: Brian și Bobbie Houston și familiei Bisericii Hillsong. Vă mulțumesc pentru iubirea voastră care m-a însoțit în călătoria de la o viață de rușine, la o viață de libertate. Nu aș fi reușit niciodată dacă n-ar fi existat un loc de adăpost pe care să îl numesc acasă.

Salvatorului, Regelui și Prietenului meu: Isus Cristos. Cel care a purtat rușinea mea. Nu sunt cuvinte care să exprime recunoștința mea față de Tine. Cunoaștem amândoi drumul pe care am umblat împreună. Nimeni nu este ca Tine. Îți dau viața mea pentru totdeauna.

INTRODUCERE

Mi-am trăit primii douăzeci și doi de ani din viață în robia rușinii. Uitându-mă în urmă, îmi dau seama că rușinea a fost apanajul vieții mele dintotdeauna. A fost parte integrantă a vieții mele încă de la primele mele amintiri.

Am simțit-o când am fost respinsă. Disprețuită. Fără nicio valoare.

Am simțit-o când am fost abuzată. Și nu am putut spune nimănui, crezând oarecum că era vina mea.

Am simțit-o când încercam să ascund adevărata mea identitate, când mă scuzam pentru felul meu de a fi, când îmi subestimam talentele sau când ieșeam în vreun fel în evidență, compensând momentele în care nu mă vedeam suficient de bună.

Te-ai simțit așa vreodată? Ca ființă umană, sigur ai avut și astfel de momente – iar rezultatul este mereu același.

Rușinea ne face să ne simțim mici. Slabi. Niciodată destul de buni. Și mai ales, ușor de controlat.

Rușinea este teama de a nu fi vrednici și ne afectează în mod negativ relația cu Dumnezeu, cu noi înșine și cu cei din jur. Îndeosebi, ea ne împiedică să acceptăm dragostea necondiționată a lui Dumnezeu și să o împărtășim și altora.

Fără rușine!

Datorită dragostei fără margini a lui Dumnezeu, am început să descopăr că Scriptura are puterea să răzbată dincolo de minciunile în care crezusem până atunci și să scoată la iveală adevărata mea identitate și scopul real pentru care am fost creată. Dacă ai observat, cuvântul-cheie al propoziției este *am început*. Evadarea din lanțurile rușinii nu este o experiență trăită peste noapte sau un proces rapid, realizabil în zece pași. Este, de fapt, o fabuloasă și continuă aventură ce ne descoperă adâncimile dragostei lui Dumnezeu, ale voinței și ale puterii Sale de a ne transforma, de a ne naște din nou, de a ne înnoi tot mereu. Chiar dacă a trecut ceva timp, eu încă descopăr profunzimi nebănuite ale acestor adevăruri și știu că acest proces va continua până în momentul în care Îl voi vedea față în față. De fapt, scrierea acestei cărți a fost pentru mine încă un pas în această călătorie, deoarece rușinea își pierde puterea în momentul în care este scoasă la lumină. Speranța mea este ca odată ce vei fi citit povestea vieții mele să îți deschizi și tu inima și să Îi dai voie lui Dumnezeu să te elibereze de rușine, ca să poți propăși și să devii ceea ce El te-a creat să fii.

Te lupți cu teama că nu ești îndeajuns de bună?

Ți-e frică să nu fii percepută așa cum ești tu de fapt?

Te străduiești întotdeauna să câștigi aprobarea celorlalți? Încerci mereu să dovedești că ești valoroasă și că meriți să fii iubită?

Vrei să scapi de povara rușinii din viața ta?

Însoțește-mă atunci în paginile cărții *Fără rușine* și renunță la povara rușinii, ca să primești libertatea în Cristos și să pășești pe drumul împlinirii destinului tău – care este o viață lipsită de rușine – drum pe care Dumnezeu l-a pregătit pentru tine.

Îmi doresc ca această carte să te ajute să pășești mai departe în călătoria spre libertate și să te înarmeze cu voința de a mai face încă un pas. Cât timp o vei citi, dușmanul va tremura de frică; el știe că odată ce Dumnezeu rupe lanțurile acestei robii, nimic nu te mai poate opri! Sunt atât de multe lucruri pe care le experimentez acum și de care nu aș fi avut parte dacă rămâneam o femeie ascunsă, robită de rușine! Dumnezeu a scris o poveste frumoasă pentru viața mea – o poveste despre puterea Sa de a lua în stăpânire o femeie robită de rușine și de a o transforma într-o fiică preaiubită, într-un vas de

Introducere

cinste umplut de Duhul Sfânt, într-un mădular folositor în trupul Său pentru această lume rănită.

El vrea să facă același lucru și cu tine. Dumnezeu te-a creat cu un scop unic, are un plan specific pentru viața ta și vrea să împlinești destinul însemnat pe care l-a pregătit pentru tine. Și știi ceva? Rușinea nu își are locul în acel scop, plan și destin. Isus a venit să te elibereze de rușine...

Cristos ne-a eliberat ca să avem libertate. Rămâneți deci tari și nu vă supuneți din nou jugului sclaviei.

—GALATENI 5:1

Îți mulțumesc că mă însoțești de-a lungul călătoriei mele spre libertate. În inima mea mă rog ca și tu să descoperi puterea unei vieți trăite în libertate. Este viața pe care Dumnezeu a creat-o de la început pentru tine, viața pentru care Isus a murit ca să ți-o poată da, viața pe care merită să o trăiești.

Hoțul nu vine decât ca să fure, să înjunghie și să distrugă. Eu am venit ca ele să aibă viață și s-o aibă din belșug.

—IOAN 10:10

*Cu multă dragoste,
Christine*

FORMATĂ ÎN ȘCOALA RUȘINII

Ti-am pregătit pachetul cu mâncare pentru școală, strigă mama din bucătărie. Vino să îți împletesc părul.

Mi-am plecat privirea spre pantofii mei negri de lac nou-nouți, am verificat dacă șosetele albe erau îndoite la glezne și am fugit din dormitor să îmi iau cutia de un roz bombon în care aveam să îmi țin mâncarea în prima mea zi de grădiniță. Încercasem să mănânc câte ceva la micul dejun în acea dimineață, dar n-am reușit mai mult de câteva îmbucături. Nicio problemă. Cine avea timp de pierdut cu micul dejun? Marea zi sosise până la urmă – prima mea zi de grădiniță. Abia așteptam să ajung acolo! Mă fățâiam nerăbdătoare în timp ce mama îmi împletea cu abilitate părul lung și șaten deschis în codițe; apoi am ieșit din casă țopăind, cu cozile fluturând, luând-o spre școală în urma fratelui meu din clasa a doua.

Pentru unii copii, prima zi de grădiniță este o aventură plină de emoție în care își fac prieteni noi, învață cântecele și jocuri și descoperă lucruri noi, în timp ce pentru alți copii, poate fi o despărțire înfricoșătoare de părinți și de siguranța de acasă. Bineînțeles că eu făceam parte din prima categorie; eram o fetiță de șase ani, dornică să cunoască doar experiențe frumoase.

Îmi aduc aminte cum mi-am ocupat pentru prima dată locul în sala de clasă și cum îmi plimbam ochii plini de încântare peste noul univers ce mi se deschidea în față, o lume colorată cu rafturi pline de cărți și table de scris – un tărâm de poveste pe care ardeam de nerăbdare să îl descopăr. Însă cel mai încântată eram de toți ceilalți copii – o cameră plină de tovarăși de joacă de vârsta mea! Până atunci, deși îmi doream, rareori mă jucasem cu copiii vecinilor. Tovarășii mei de joacă au fost în general frații și verișorii mei atunci când luam parte la reuniuni de familie. Așa că abia așteptam pauza de prânz și recreația pentru a începe să îmi fac prieteni noi.

Într-un final, pauza de prânz a venit și ne-am adus toți pachetele cu mâncare afară, așezându-ne pe terenul de joacă. Acesta este însă momentul în care valurile calde ale amintirilor plăcute lasă loc scenei care mi-a făcut obrazii să ardă și inima să doară.

M-am așezat lângă câteva fete și mi-am desfăcut cutia cu mâncare, bucuroasă să descopăr că mama mi-a pus prânzul obișnuit – un sandwich cu brânză feta și măslina. Savuram prima îmbucătură când Wayne, un băiat așezat în apropiere, a strâmbat din nas și a început să țipe:

— Pfu! Ce miroase așa rău? Ce-i chestia aia oribilă pe care o mănânci?

Deodată, toți ochii s-au ațintit asupra mea. Prietenul lui Wayne, Raymond, le-a spus tuturor:

— Mănâncă brânză din aia grecească.

Apoi s-a întors spre mine, privindu-mă suspicios:

— De ce oare voi, veneticii, nu puteți mânca mâncare normală la fel ca toată lumea? Nu e de mirare că toți duhniți a usturoi.

Preț de o clipă am înghețat; apoi inima a început să-mi bată cu putere. Am simțit cum fața îmi ia foc. Cuvântul pe care îl folosise pentru a mă descrie era un cuvânt teribil, un cuvânt răutăcios, o insultă rasistă și incendiară la adresa imigranților greci. Un cuvânt care nu s-a pomenit niciodată la noi acasă, deși eu îl mai auzisem scuipat printre dinți cu furie de necunoscuți în locuri publice. De ce mă numea el astfel? Sandwichul meu mirosea normal din punctul meu de vedere. Doar toată lumea mănâncă brânză feta, nu-i așa?

Mă uitam în jur în speranța că voi vedea pe cineva cu un prânz

ca al meu, însă am descoperit că toți ceilalți aveau ceva ce noi nu mâncam niciodată acasă: sendviș cu pâine albă unsă cu Vegemite, o pastă specific australiană. Mă simțeam expusă, o ciudățenie aflată în centrul atenției, analizată de fețele perplexe și dezaprobatore ale celor pe care, cu doar câteva momente în urmă, îi considerasem noii mei tovarăși de joacă.

Voiam doar să dispar.

De cealaltă parte, Wayne și Raymond, încurajați de atenția celor din jur, au devenit mai îndrăzneți.

— Tatăl meu spune că voi ar trebui să vă întoarceți în țara voastră. Locul vostru nu e aici.

Stomacul mi s-a strâns. Nu înțelegeam ce voia să spună. Unde să mergem? Aceasta *era* țara mea, nu-i așa? M-am născut aici în Australia. Am locuit toată viața pe aceeași stradă, în același cartier australian, Lalor Park, împreună cu toată familia mea. De ce spunea el că nu ar fi locul meu aici?

Priveam la fetele din jur, cu speranța că voi găsi un strop de compasiune sau de înțelegere pe chipul lor, dar fiecare și-a întors privirea, prefăcându-se că mă ignoră. Nimeni nu avea de gând să îmi ia apărarea. Eram singură-singurică.

Au urmat alte cuvinte usturătoare referitoare la originea mea, însoțite de râsetele scurte și batjocoritoare ale celorlalți copii. Stăteam în tăcere, cu ochii în pământ, până când Wayne și Raymond au obosit în cele din urmă să mă tachineze și au plecat. Evident ceva era în neregulă cu mine – ceva umilitor care avea legătură cu faptul că eram de origine greacă. Nimeni nu a mai fost luat în răs pentru mâncarea sau familia lui. Eram, dintr-un motiv pe care nu îl cunoșteam, ciudată, diferită, dezagreabilă, o persoană care trebuia evitată.

Deși stomacul meu gol chiorăia, îmi pierdusem apetitul. Mi-am împachetat sandviciul abia început în cutia de mâncare – cutia roz bombon de care fusesem așa de încântată cu numai câteva momente mai devreme – și am închis-o rapid. Minutele s-au scurs încet. Mă uitam cu jind la ceilalți copii cum se adună în grupuri mici vorbind unii cu alții și jucându-se. Cu mine însă nu vorbea nimeni. Am stat în tăcere singură, dorindu-mi să iau și eu parte la jocul lor, dar simțindu-mă nedorită asemeni unui musafir nepoftit.

Fără rușine!

Am răsuflat ușurată când, într-un final, clopoțelul a sunat. Pe drumul de întoarcere înspre sala de clasă, cu ochii în lacrimi, mi-am scos pe furiș sandviciul din cutie și l-am îndesat în coșul de gunoi. Nu voiam să mai fiu batjocorită pentru că sunt altfel. Aveam să încerc să fiu ca toți ceilalți. Nu mai voiam să fiu de origine greacă. Oare mai erau și alte lucruri care mă diferențiau de ceilalți? Oare se simțea un oarecare accent în vorbirea mea? Foloseam un dialect aparte? Mai erau în mine lucruri care să îi facă pe ceilalți să râdă? Din acel moment, aveam să încerc să nu spun și să nu fac ceva ce nu spuneau și nu făceau ceilalți.

Copila de șase ani de atunci nu găsea cuvinte să descrie ce a simțit în acea zi. De atunci, am învățat unul.

Rușine.

De-atunci încolo, aproape în fiecare zi, indiferent cât de foame îmi era, luam tăcută prânzul pe care mama mi-l pregătea cu atâta dragoste și îl aruncam în coșul de gunoi.

Asta face rușinea. Ne face să aruncăm darurile bune ce ne-au fost dăruite.

Lecții învățate

All I Really Need to Know I Learned in Kindergarten (Tot ce trebuie să știi am învățat la grădiniță) este titlul unei faimoase cărți scrisă de Robert Fulghum. El spune că grădinița este locul în care învățăm despre așteptările pe care le au cei din jur de la noi și cum să ne descurcăm în această lume. Să împarți totul. Să joci cinstit. Să iei mâna celui de lângă tine, arătându-i că îi ești alături. Însă lecția învățată în acea zi la grădiniță a fost lecția rușinii. Mi-am însușit-o atât de bine la grădiniță încât, în clasa întâi, am fost pregătită pentru tachinările și insultele zilnice, pentru jignirile și amenințările ce aveau să urmeze. Am aflat, de asemenea, că desenele cu mesaje rasiste, scrijelite pe pereții căminelor unde locuiam erau adresate direct familiei mele, noi fiind singurii greci din zonă care beneficiam de locuință socială. Experiențele pline de amărăciune m-au învățat că nu puteam face nimic pentru a înlătura prăpastia dintre mine și colegii mei. Planul

meu de a mă integra de pe vremea când eram la grădiniță s-a soldat cu un eșec. În loc de integrare, am fost mereu rușinată pentru faptul că în venele mele curgea sânge grecesc.

Reacția mea? Am devenit un copil dur și agresiv, mereu în defensivă. Dacă originea mea nu putea fi o sursă de siguranță, m-am hotărât să-mi creez un refugiu în forță și istețime. Dacă nu puteam primi afecțiune și prietenie din partea colegilor de clasă, m-am gândit să încerc să le câștig respectul. Întrucât îmi plăcea sportul, mai ales fotbalul, am muncit să fiu cea mai bună la acest sport. Mă forțam să fiu cea mai rapidă, să lovesc cel mai tare, să fiu mereu cu ochii pe cel mai bun – care de obicei era un băiat – pentru a-l depăși. Îmi petreceam mare parte a timpului pe terenul de joacă, concurând chiar și cu băieții.

Într-una din zilele aceluia an, fiind deja în vârstă de șapte ani, pe când mă întorceam acasă de la școală alături de fratele meu, un grup de băieți de nouă ani au început să îl împingă. Fratele meu a încercat să îi ignore și să își continue drumul spre casă, dar unul dintre ei a strigat:

— Vino încoace, veneticule. Ești prea fricos ca să ripostezi?

Când înghiontelile s-au transformat în lovituri, am intervenit. Deși eram cu mult mai scundă, am sărit în apărarea fratelui meu; am sărit în spatele unuia dintre băieții mai mari și l-am tras de păr până când în cele din urmă a reușit să scape și să o ia la fugă. Ceilalți l-au urmat, întorcându-se încă de câteva ori spre noi pentru a ne striga insulte și jigniri.

— Nu îmi pasă ce spun ei, m-am răstit eu. De acum, se vor gândi de două ori înainte să se mai năpustească asupra noastră.

Dar îmi pasă. Îmi pasă chiar foarte mult. Doar că nu doream să arăt. Mascarea sentimentelor devenise deja un mod de viață pentru mine.

Asta face rușinea. Ne determină să ne ascundem, să ne așezăm în spatele oricărui zid de protecție care ne iese în cale.

În ciuda prejudecăților din jurul meu, mi-a plăcut școala și am reușit să excelez la învățătură. Cărțile mi-au devenit cele mai bune prietene, iar setea mea de cunoaștere îmi stimula entuziasmul în fața noilor provocări. Eram hotărâtă să dovedesc lumii că *sunt* capabilă. Aptitudinea, performanța, realizarea, succesul – acestea au devenit mijloacele mele de a dobândi acceptarea și aprobarea celorlalți. Când învățătoarea punea o întrebare, ridicam mâna, iar când primeam sarcini, le îndeplineam fără greșală.

Până în clasa a doua, eram deja recunoscută ca lider în clasă, ceea ce era un lucru bun, în opinia mea. Am observat că atunci când se formau două tabere, una dintre ele mă considera liderul ei. Dacă vreoa cerință îi punea în dificultate pe colegii mei de clasă, atât privirile lor cât și ale învățătoarei, se îndreptau spre mine. Când erau alese echipele, la activități școlare sau sportive, eram cel mai adesea printre primii. Bănuiam că nu o fac datorită faptului că mă apreciază – eram în continuare numită „grecoaca aceea” – ci pentru că voiau să aibă victoria asigurată.

Pe la jumătatea anului, a venit raportul situației școlare. Eram așa de nerăbdătoare să deschid plicul sigilat, încât nu am mai putut aștepta – așa că, în drum spre casă, l-am deschis ca să văd notele pe care doamna Black, învățătoarea mea, mi le dăduse. Mi-a crescut inima de satisfacție când, aruncând ochii peste pagină, am văzut numai note bune.

Apoi ochii mi s-au oprit în josul paginii unde se vedea scrisul îngrijit al doamnei Black: „Christine este un elev excelent, dar trebuie să învețe că nu poate fi lider întotdeauna.”

Inima mi s-a oprit în loc. Mă simțeam ca și cum aș fi fost lovită direct în stomac. Faptul că eram lider – prin puterea exemplului sau impunându-mă, iar uneori doar fiind cea mai vocală – era ceea ce îmi asigura un loc în anturajul celor de clasa a doua. Poate nu reușeam să îi fac să mă placă, dar eram foarte capabilă să îi fac să mă urmeze. Și a fi lider e un lucru bun, nu-i așa? Ceva demn de laudă, nu? Și totuși, iată-mă criticată pentru singurul lucru pe care îl făceam bine. *Voiam* să conduc. Nu voiam să mai fiu o minoritate săracă și detestată. Voiam să fiu puternică. Adunându-mi curajul să ies în față, uneori singură împotriva tuturor, am descoperit că îi puteam face pe ceilalți să își

dorească să mă urmeze – chiar să mă admire. Pe mine! Grecoica care nu era bine-venită nicăieri! Dar în loc să mă încurajeze și să mă răsplătească pentru abilitățile mele de lider, doamna Black îmi spunea să încetez.

Bucuria pe care o simțisem cu doar câteva momente înainte s-a transformat în jenă și suferință. Tocmai când începusem să cred că îmi găsisem locul dovedindu-mi abilitățile, nu făcusem decât să îmi dezamăgesc învățătoarea, gustând eșecul fără măcar să îmi dau seama. Descumpănită, am vârat raportul înapoi în întunericul plicului.

Privind acum în urmă la cuvintele învățătoarei, îmi dau seama că probabil ea a simțit nevoia de a șlefui caracterul unei fete care se străduia prea mult, care voia să domine, care devenise prea insistentă sau prea ofensivă și care prelua comanda asupra colegilor ei în loc să colaboreze cu ei. Azi, pot să-i dau credit: poate urmărirea doar să mă ajute să îmi dezvolt abilitățile sociale. Însă opiniile ei erau pe atunci prea elaborate pentru inima unei fete de clasa a doua. Tot ce am înțeles în acel moment a fost faptul că învățătoarea mea dorea să renunț la a fi lider, să renunț la ceea ce era – mi se părea mie atunci – punctul meu forte.

Din păcate, raportul final de la sfârșitul anului a ilustrat rezultatul acestei observații. Chiar lângă observația din primul raport, doamna Black scrisese: „Christine s-a liniștit în cele din urmă.“

Da, am înțeles mesajul. Mi-am înăbușit abilitățile de lider. Mi-am negat punctele tari. Am devenit invizibilă. M-am îndepărtat tot mai mult de adevărata mea identitate.

Asta face rușinea. Te doboară la pământ și te împiedică să devii ceea ce ai putea fi.

Rușinea mi-a stat alături încă din cele mai timpurii amintiri, a fost o parte importantă a vieții și identității mele. Și nu doar în perioada școlii. În afara casei, moștenirea mea etnică era un motiv de rușine, dar în interiorul ei, mă confruntam cu cealaltă latură a problemei: aveam impresia că nu îmi reprezintă cultura sau genul. Mesajele de